

Organizational behaviour and cultural issues in nowadays environment

Author: Gabriel Săpunaru

Abstract

The current material assesses the problematic of organization's capacity to socialize individuals within a more general concept than that of personal interest, in the context of neoliberal approach in economy and the recent financial crisis (2008).

*The idea of this approach took off by looking at two facets of reality: the theoretical understanding of behaviour in organizations (Mullins) and the day-to-day observation of what is today commonly desired by individuals in terms of success. The problematic, in the manner we conceive it, is layered in between these two approaches – what organizational behaviour should be and what it is or what it can be. Stressing that many of the current problems come from the inability to walk on a middle ground here, we critically analyse both organizations and individuals within their norms and objectives, reaching to contemporary **cultural** problems such as 'the faceless manager', the economic downturn, the social upheavals, youth unemployment and even the economic crisis, in general.*

Introduction

Motto

"I do not know how I could have earned in a middle-management job as much as I won on the Stock Exchange." (A Romanian investor, Florin Gavrilă, in Ziarul Financiar, 2011)

In order to properly analyze the theme of this material it would be necessary to elaborate on the fabric of economy nowadays together with the contemporary 'philosophy of being' – i.e. to understand the basis of living, in general, and the means to do so. But before this, we should clarify the manner we operate with the concept of **organizational behaviour** and what is the relevance of being, for example.

The term organizational behaviour is nicely conceptualized by Laurie J. Mullins in the elaborated book, *Management and Organizational Behaviour*, stressing the concept of efficiency, both in terms of organizations and individuals. Therefore, it states that:

"Behavioural science attempts to structure organizations in order to secure the optimum working environment. It is concerned with reconciling the needs of the

organization for the contribution of maximum productivity, with the needs of individuals and the realization of their potential.” (Mullins 2004, p.19)

We have here the presence of the following terms stressing *efficiency* that is a customary component of *management*: ‘optimum’, ‘maximum’, ‘potential’. These terms are attributed both to organizations – maximum productivity, as well as to individuals – realization of their potential, and to the confluence of the two – optimum working environment. It is therefore, a need for attaining the most it is possible and in order to do so the primary necessity is the working environment. Our opinion is rather different, not trying to overshadow the Mullins approach, but we consider the first advocate of mutual success is *general consensus* between parts. Consensus is the binder that allows for general action or for a properly managed action. Consensus is not the imposing of will of the powerful upon the powerless – organizations dictate to individuals ‘do this’ or ‘do that’ – but it represents a state of reconciliation of objectives.

In this context, the problem of being is of essence, given that the existence of organizations or individuals are required to have the opening of one towards the other, while having itself an own universe (see Heidegger 2003).

Being

The question of being involves here two aspects: that of organizations and that of individuals.

The modern economic environment, as it is understood with modern capitalism (Weber), states that every organization is oriented towards profit. That is the ultimate goal. Now, this economic ethos has reached to individuals as well, giving them the same objective – that transformed economic action in money or profit acquisition. The problem here resides in two subcategories:

- a. money is a universal instrument of acquisition that implies no end but the continuous return to accumulation,
- b. both organizations and individuals having the objective of making more and more profit, at a moment in time, their objectives will clash provoking tensions between the two.

This latter aspect is what we consider to be the most important problem within the current economy, as seen from an organizational behaviour point of view.

Problematic

As soon as the economic paradigm reached to more than *households*¹, it immediately left the family behind, in terms of main economic category, and it replaced it with organizations and private interests. While in the first case private interest was the same with the community's needs in the so-called autarchic economy, the second faced lots of oppositions in terms of objectives or ultimate purpose of actions. Therefore, in the modern economy, organizations took the family function of medieval economy² – i.e., as Mullins puts it, to reconcile the needs of individuals within the needs of the organization. What is the measure in which organizations nowadays are still capable of doing so?, here is the question of this material.

Our opinion is that problems of functionality in the economic environment derive from this theme. How else can we conceptualize the downturn in managers' abilities, charisma and leadership that lead *The Economist* to name them 'faceless managers'?

Although not that directly related, the youth unemployment crisis can it be repaired from within the organization ethos?

What about the economic environment, in general? Do organizations feel the need to introduce CSR (corporate social responsibility) as a complementary part of their activity?

'The cult of the faceless boss'

That is the name of the article with which *The Economist* stated its argument – nowadays business is not driven by exceptional people, but by common, "humble, self-effacing, diligent and resolute souls" (Jim Collins, *apud The Economist*, 2009). If this is the profile of the leader, **what is the profile of the company**, who is there to manage 'the internal framework of the company' or what we call organizational behaviour? Because a company driven by a 'faceless leader' is ever more likely to get stuck in day-to-day problems, due to the inability of leaders to properly manage their resources and vision. Look at BP and the disaster of oil spilling in the Gulf of Mexico that, together with the company's weak production of oil and gas in 2011, has lowered its value³ and has also affected the public perception of BP. Tony Hayward, the ex-boss of BP, is characterized by the media as a 'foot-in-the-mouth' chief executive (*The Telegraph*, February 2012), while he was accused of lawyers of 'lying' over the oil spilling in the Gulf of Mexico:

¹ For the argument demonstrating the relation between household and economy, see Săpunaru, 2011. Briefly, economy comes from the Greek term *oikonomia*, composed of *oikos* (household) and *nomos* (order, law). Actually, economy is etymologically comprehended as a household management.

² For the concept of medieval economy see Vulcănescu, 2009.

³ "Jefferies analyst Iain Reid cut his estimate for this year to \$1.20 per share, down from a previous estimate of \$1.24 per share." (CBC news, 2012)

„Lawyers argue that Mr Hayward 'at best, has a unique view of the truth', citing his congressional testimony, in which they claim he was untruthful over the scope of BP's internal investigation.” (The Telegraph, January 2012)

It takes a real and authentic figure, with a distinguished and moral view of the world, able to concentrate (organize) the company's energies in order to resolve a problem, to propose a new good vision for the business. An 'untruthful' and 'foot-in-the-mouth' chief executive is clearly not able to build upon the fabric of the business. Actually, *The Economist* argues that the new business management is relocated towards public relations:

“The best defence of these faceless bosses lies in the realm of public relations, rather than management – they are helping to defuse public anger at corporate excesses.” (The Economist, 2009)

What are public relations than the diffusion of (real) problems (in this case)? Public relations, in an ideal type situation, represent an interface between the 'engineer' (manufacturer) and the customer (user). But here it is used as a fence to protect the product's or service's lack of. In this context – of businesses that somehow need a fence between them and the society – the sector of CSR (corporate social responsibility) is put in front in order to balance the eventual social inequalities that the business produces. Actually, Adam Smith's idea of liberal economy doesn't require the CSR department, as the public interest is reached through the satisfaction of private interest. In what manner the nowadays business environment is far from Smith's idea of economy or even if Smith's liberalism has deficiencies is not the object to debate here.

We stated two more problems or effects of the problem at the beginning of this material – the youth unemployment and the social upheavals. The latter can be directly linked to the 'cult of the faceless boss' because the idea of problematic leaders isn't present only in the business sector, but also in national or supra-national forms of organizations. The European Union is the best example in this case, empowering faceless technocrats (see Ashton Kutcher, Herman van Rompuy) despite of a necessary personality. Or see the IMF's Dominique Strauss-Kahn, or the chief of IMF's mission in Romania, Jeffrey Franks who was surprised by the Romanian media with a hole in the shoe's sole, portraying his negligence and, one could argue, *lack of character*: a Romanian saying affirms that a man's worthiness is recognized by the way he appears ('Vrednicia omului se cunoaște după port'). Social upheavals and tensions in Romania are targeted towards persons, for example – against the current president, the ex-prime minister (Emil Boc) that at least *let* the society follow a downward spiral. The cult of the faceless boss was Basescu's ace in both elections for

presidency (playing the popular card), but as people saw the profound inefficiency of a leaderless society, is the faceless leader approaching its first legitimacy crisis?

Last on our present discussion list is the youth unemployment issue. Youth unemployment rate in the OECD was 14.2% in 2007, in 2011 closing to 20%, while only 4.9% of older people were unemployed in 2007 and 7.3% in 2011 (*The Economist*, 2011). The EU average for youth unemployment was 21.8%, while Romania's was 23.4% (in 2011) (*Finanțistii*, 2012).

The world just cannot revive itself, keeping its potential in a low gear. The young workforce is not only needed to work more because it needs a start in life (getting a place to stay, founding a family), but it is also the contact with tomorrow's plan. As a popular writer nowadays states – 'the job of planning tomorrow's work is a duty of today' (Lewis 2007, p.82). Organizations, leaders and nations should not forget that and put more on the shoulders of the young, but keeping track of their paths.

Conclusions

The organizational behaviour pattern was portrayed here mostly in respect to the leader component. It was the paper's argument that here we can find a dual relationship that fosters today's problems (as briefly sketched above). Meaning that both **organizations** – unable to give a sense to people's potential, keeping them either under strong bureaucratic ties or under an improper direction – as well as **individuals** (mainly as leaders or bosses, through their lack of vision and character) are responsible for the blockage of societies and economies nowadays. It surely would have been interesting to see the counterpart as well – the example of 'how to do it'. Maybe Steve Jobs could have been such a contemporary example, with his disposition to put the shoulder to work or his constant desire for innovation, put together with its strong character in dealing with Apple's businesses – especially when it came to subordinates.

Bibliography

- Heidegger, Martin 2003, *Ființă și timp*, trad. de Gabriel Liiceanu și Cătălin Cioabă, Bucharest: Humanitas
- Lewis, C.S. 2007, *Sfaturile unui diavol bătrân către unul mai tânăr*, Bucharest: Humanitas
- Mullins, Laurie J. 2004 [1985], *Management and Organizational Behaviour*, seventh edition, Prentice Hall
- *CBC News*, BP expected to see weak production before 2014, 8th February 2012, http://www.cbcnews.com/8301-505245_162-57373127/bp-expected-to-see-weak-production-before-2014/ [available February 2012]
- Cojocar, Adrian, Nu stiu cum as fi putut câștiga dintr-o slujbă de middle-management cât am câștigat pe Bursă. Chiar si cu această criză, *Ziarul Financiar*, 10th February 2011
- *Finanțistii*, Cine ii tine pe tusa pe tinerii Romaniei, 2nd February 2012
- Săpunaru, Gabriel, The US economy. A sociological analysis, *Bismun International Conference on International Relations, International Law, Security and Economy*, session 3 Economic Perspectives, October 2011
- *The Economist*, The cult of the faceless boss, 12th November 2009
- *The Economist*, Winners and losers, 10th September 2011
- *The Telegraph*, BP chief Bob Dudley out of the fire?, 4th February 2012, <http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/energy/oilandgas/9061456/BP-chief-Bob-Dudley-out-of-the-fire.html> [available February 2012]
- Vulcănescu, Mircea 2009, «*Spre un nou medievalism economic*». *Scrieri economice*, Bucharest: Compania

Despre fața ascunsă a (filosofiei) politice moderne (I)

Autor: Mihail M. Ungheanu

Cartea profesorului Jean-Fabien Spitz – *La liberte politique- Essai de généalogie conceptuelle*. Paris, PUF, 1995, dorește să expună modul în care a luat naștere concepția modernă despre libertate, despre societate și despre om, ca și dezbateră care subîntinde această istorie. Intențiile cărții nu sunt strict teoretice, ci pleacă de la o stare de fapt, de la situația societăților moderne, de la tensiunile și problemele cu care se confruntă, ca și de la constatarea că limbajul politic disponibil, fasonat conform doctrinei liberale și a drepturilor omului, nu permite o formulare clară a problemelor și nici o rezolvare a acestora, ci doar o învârtire în jurul cozii sau o adâncire a problemei, soluțiile oferite nefiind altceva decât reiterarea cauzelor problemelor (Spitz, 1995, 69). O astfel de atitudine și de situație se vede clar în peisajul românesc, neexistând în dezbateră publică nici o încercare serioasă de a concepe și găsi soluții pentru problemele cu care se confruntă România, vorbindu-se mereu de legi, etc., fără măcar a se lua în calcul că modelul socio-politic adoptat după 1989 ar putea fi cauza profundă a distrugerilor și decăderii societății românești. Lipsa de preocupare pentru binele comun este tocmai un simptom care trădează nu numai un egoism conatural omului, ci și prezența malefică a ideologiei atotprezente astăzi a liberalismului, drepturilor omului și pieței libere, ideologie în care interesele individuale nu se subsumează binelui comun, ci consideră că acesta din urmă trebuie ignorat sau subordonat acestora, binele comun rezultând eventual din satisfacerea intereselor individuale. Ruptura guvernanți-guvernați, retragerea în sfera privată, neîncrederea în guvern, pierderea spiritului civic, privatizarea indivizilor, lipsa de comunicare, indiferența față de treburile și interesele comune, fracturarea societății în grupuri de presiune, specializarea politicii și corupția care provine de aici, apariția unui stat managerial care elimină orice piedică ce stă în calea remodelării liberal-individualiste a societății, domnia exclusivă a intereselor, indecența marilor averi, distrugerea/dispariția solidarității interumane, incapacitatea de a se mobiliza/a se interesa pentru un țel comun, nu sunt probleme care privesc doar România. Ele sunt probleme care privesc paradigma liberală și democratică individualistă, această paradigmă acordând prioritate absolută individului și intereselor acestuia și care juridizează, dacă se poate spune așa, existența umană,

regularizând-o, creând legi și reguli juridice pentru orice problemă care scapă paradigmei liberale sau care aduce atingere atitudinii individualiste. Este prezentă în această atitudine – pe care o putem numi și superstiția statului de drept – o adorare a dreptului, o religie a dreptului, care sapă alte dimensiuni ale existenței umane, cum ar fi dimensiunea morală sau politică, aceasta în sensul de participare activă a cetățenilor la stabilirea și dezbateră normelor necesare vieții colective, această dimensiune politică fiind cea atribuită concepției clasice asupra politicii. În această accepțiune clasică dimensiunea politică a existenței umane desemnează sfera în care omul se definește pe sine ca fiind liber și egal cu ceilalți datorită întreținerii de raporturi de egalitate cu semenii săi, prin raporturi de participare la luarea de decizii privind viața comună, prin raporturile de reciprocitate față de grupa de semenii de care aparține, așadar prin activitatea de creare și menținere a unei colectivități juste, de cetățeni egali, în care aceștia sunt feriți de dominarea provenită de la voința semenilor, așadar de dependență. Așa se realizează esența de ființă rațională și liberă a omului.

Conform concepției contemporane dominante, de sorginte liberală și individualistă, libertatea omului modern constă tocmai în ruperea și negarea existenței unui bine comun la care omul trebuie să se supună, a unei ordini obiective care prescrie îndatoriri omului, dimensiune politică dispărând în favoarea celei sociale, definită de activitățile egoiste și de raporturile multiple de schimb pe care le întreține cu semenii și mai ales de relația producător/consumator. Egalitatea este gândită și concepută în aceste condiții cu egalitatea abstractă a valorilor în actul de schimb (Spitz, loc. cit.). Paradigma care trece drept paradigma modernă prin excelență trasează locul libertății politice între purtătorii de drepturi și îndatoririle autorității politice, reduse la o activitate calchiată după cea a administrării de bunuri, de obiecte, ignorându-se dimensiunile non-juridice, dar esențiale ale libertății. De asemenea, postulând că libertatea este definită ca a te bucura de popriile drepturi și activități fără intervenția nimănui din afară, această concepție, deși numită libertate negativă, uită de asigurarea împotriva dominării venite din partea celorlalți și mai ales a celor care au suficientă avere și putere. Legea și justiția sunt reduse la simple reguli formale pentru care conținutul este indiferent.

Miza majoră a cărții este prezentarea concepției moderne republicane despre libertate ca alternativă la liberalism și de denunțarea ca falsă a dilemei libertate pozitivă/libertate negativă, care după Isaia Berlin, și după tradiția dominantă liberală caracterizează gândirea politică modernă. Conform lui Berlin și tradiției liberale, idea de libertate pozitivă, de subordonare a intereselor particulare la binele general și conceperea unui bine general care există obiectiv, este o întoarcere la concepția antică despre libertate, este o piedică în cale

libertății și fericirii moderne a omului. Ceea ce contestă cartea profesorului francez este, pe lângă doctrina dominantă a drepturilor omului, concepția istoriografiei filosofiei politice moderne, concepție care stă atât la baza viziunii liberale despre mersul istoriei și al societății, dar și a criticilor acestei concepții fie că e vorba de concepția clasică, neoaristotelică sau marxistă. Și aceste viziuni, chiar dacă critică punctul de vedere liberal, acceptă narațiunea istoriografică pe care a impus-o acesta, valorizând negativ o parte dintre premisele de bază, fără a modifica în esență viziunea liberală a etapelor dezvoltării societății (Spitz, 1995, 79-81). Concepția republicană nu este prezentată numai de dragul de a fi prezentată, ci se dorește a fi un răspuns la ceea ce autorul numește tensiunile inerente ale liberalismului și mai ales la faptul că acesta, deși pretinde că este o ideologie eliberatoare și că permite înflorirea și multiplicarea drepturilor individuale, nu este de fapt decât o formă de dezumanizare și de înrobire mascată. Liberalismul, ca și ideologia asociată a drepturilor omului, sunt construcții care, atunci când sunt aplicate, creează iluzia libertății; ele au și defectul de a supune existența umană unei reglementări extreme, orice problemă sau dilemă de moralitate, de existență colectivă fiind considerată ca datorându-se doar lipsei de reglementări juridice și ca atare se rezolvă alcătuind o nouă regulă, dând o lege nouă, etc. Apare o problemă, creem o nouă regulă de drept. Domeniul moral este foarte afectat, practic morala fiind evacuată din domeniul social, politic, interpersonal, existența umană fiind supusă doar unei reglementări formale, procedurale. Singura limită fiind recunoscută de această falsificare procedurală a moralei fiind regula de a nu face rău sau nu împieta asupra libertății celuilalt; binele și răul sunt considerate chestiuni strict private, ajungându-se la situația în care, având în vedere că nu mai există reguli comune despre bine și rău, fiecare fiind judecătorul cel mai competent pentru ceea ce este bine/rău pentru el, nu se mai poate stabili ce înseamnă a face rău/ a împieta asupra libertății celuilalt. Concepția republicană propusă de Spitz, este văzută ca o cale intermediară între concepția clasică asupra omului și politicului și cea modern-liberală, care face din dorințele subiective și îndeplinirea acestora singura justificare a legilor și politicilor. Dar, susține autorul francez, tipul de libertate pe care îl predică liberalismul și doctrina asociată a drepturilor înnăscute și inalienabile ale indivizilor, implică renunțarea la o valoare centrală a modernității, anume, paradoxal, tocmai renunțarea la idea de autonomie, adică a dorinței de a fi stăpân pe sine, de stăpânire de sine (Spitz, 1995, 89). Ideea republicană modernă reprezintă și o ruptură cu monismul concepțiilor clasice legate de organizarea socială și de scopurile naturii umane, fiind compatibilă cu o pluralitate de concepții referitoare la cele sus menționate, excluzând ideea existenței unei singure și definitive soluții la problemele organizării sociale, așa cum crede liberalismul și I. Berlin (în Spitz, 1995, 91 și 94-5). Un

punct de atracție centrală în cartea profesorului francez este faptul că el arată că pentru a fundamenta și apăra drepturile persoanelor nu trebuie făcut apel la o ontologie atomistă, cum de obicei se face, ci la o ontologie holistă, precum cea a lui Jean Jacques Rousseau, el negând un automatism de gândire care echivalaează automat drepturile persoanelor, gândite în termeni individualiști, cu o ontologie atomistă, iar orice ideologie comunitaristă-colectivistă cu o ideologie holistă (Spitz, 1995, 432); tot pe această cale Jean- Fabien Spitz arată că aceste drepturi nu sunt inerente ontologic persoanelor, ci că ele depind de o ordine social-politică, menținerea lor depinzând de conservarea acelei ordini, fiind absurd să acorzi o preeminență acestor drepturi împotriva ordinii comune de care aparțin, ordine care dacă este distrusă, atrage cu sine și distrugerea sau pierderea drepturilor. Calea corectă pentru justificarea și apărarea drepturilor persoanelor nu provine din această filosofie individualistă și atomistă, ci se face pe calea paradoxală a unei concepții holistice, în cadrul căreia interesele private se subsumează celui public, acesta din urmă nefiind rezultatul unei sume de interese privat eși nereducându-se la acestea (Spitz, 74). Demnitatea și libertatea autentică a persoanei, susține Jean Fabien Spitz, se realizează mai degrabă pe calea virtuții civice și auto-disciplinei, a limitării propriilor dorințe și apetituri, decât pe calea proclamării acestei ideologii a transgresiunii permanente care este doctrina drepturilor omului.

Modelul istoriografic propus de către liberalism și care e împărtășit chiar de criticii acestuia are câteva trăsături definitorii: că există un mers/sens al istoriei care a dus logic la o anumită evoluție, la dispariția societăților de tip clasic, întemeiate pe o viziune teologică și pe ideea de îndatoriri ale omului, pe ideea că eliberarea omului provine din ruptura cu acest tip de viziune și cu ideea că există o ordine transcendentă care impune omului anumite îndatoriri și conduite, că filosofia politică modernă serioasă de patru secole este liberală, că există anumiți gânditori paradigmatici ai filosofiei politice moderne, precum Machiavelli, Spinoza, Thomas Hobbes, John Locke, Jean Jacques Rousseau, Immanuel Kant, John Rawls, etc; că filosofia politică occidentală a devenit liberală o dată cu Hobbes și Locke, că există o ruptură de netrecut între ordinea politică clasică și cea modernă (depinde doar cum sunt evaluate de către liberali, neoaristotelicieni, marxisții, etc); că există o serie de fenomene precum cele de privatizare a indivizilor, de pasivitate a cetățenilor, de dezinteres pentru guvernare și pentru bunul mers al treburilor publice, de ruptură între cei ce conduc și cetățeni, fenomene care pentru unii sunt negative, iar pentru alții, sunt perfect sănătoase, că modernitate înseamnă apariția individualismului acaparator, împrumăturile nelimitate, triumful valorilor de piață, sociale și individualiste, etc (Spitz, op. cit., 79-81). La aceasta se adaugă și convingerea formulată de către apărătorii tezei liberal-individualistă, conform căreia

orice divergență față de modelul liberal, fie politic, fie istoriografic nu e decât expresia unei voințe și dorințe reacționare, nostalgice, o dorință de reîntoarcere la o epocă pre/modernă, dacă nu chiar expresia unei voințe totalitare, etc. Acești presupuși adepți ai totalitarismului sunt partizanii unei concepții pozitive a libertății și pot fi numiți, conform mentalității liberal-individualiste, așa cum se face azi, dușmani ai umanității, ai democrației, ai drepturilor omului, etc. Ceea ce e comun modelului curent de interpretare a istoriei filosofiei și a dezvoltării socio-politice modernității și se regăsește inclusiv la criticii acerbi ai acestuia este definirea libertății moderne contrar concepției clasice, premoderne și o înțelegere a acestei libertăți în termeni exclusivi juridici și individualiști, termeni ce exprimă filosofia drepturilor individuale. Politica se separă de o viziunea teologică sau etică asupra lumii, ea reducându-se la un joc de reguli formale, de coexistență între diferite dorințe și apetituri care nu pot fi ierarhizate sau judecate moral și asupra căreia nici statul și nici nimeni nu are dreptul sau capacitatea de a se pronunța și cu atât mai mult de a le condamna sau exclude din acest joc. Tot în cadrul acestui model care împiedică o luare de cunoștință reală a problemelor și soluțiilor legate de organizarea existenței sociale, se refuză orice încercare de a gândi o relație adecvată între îndatoriri și drepturi, așadar dintre libertatea înțeleasă ca neinterferență și comportamentul virtuos, așadar atitudinea prin care sunt depășite propriile dorințe, pulsuni, etc și prin care omul devine cu adevărat cetățean, dedicându-se binelui public. Conform acestei subparadigme dominante nu se poate lega în mod coerent ideea modernă de libertate cu cea a imperativului de a face acțiuni virtuozose în serviciul binelui comun (Spitz, 1995, 127). Încercarea de a gândi subordonarea drepturilor față de îndatoriri ori afirmarea necesității preeminenței îndatoririlor față de drepturi ar duce la derivatele libertății pozitive, adică la totalitarism. Conceptul modern de libertate, cel care domină astăzi explicit sau implicit discursurile politice de tot felul, exclude de la sine orice referire la ideea de îndatoriri sau de obligație, oricare ar fi ea. Orice fel de cercetare, orice fel de concepție asupra acestui disputat concept de libertate exclude *a priori* orice referire la obligație, îndatorirea de a te supune legii sau dreptul de a comanda. Este practic *tabu* încercarea de a integra în vreo concepție a libertății politice sugestia că membrii societăților umane ar putea/ar trebui să fie constrânși de a se supune la norme comune sau că ar putea fi forțați să facă acest lucru pentru propriul bine sau al comunității. La fel, ideea de subordonare a drepturilor față de îndatoriri sau obligații este echivalată cu cea de sclavie (Spitz, 1995, 128). Regulile jocului par a exclude din capul locului ideea corelării drepturilor cu îndatoriri sau chiar orice construcție teoretică care încearcă să le integreze pe picior de egalitate. Împreună cu această idee se respinge și sugestia că statul ar fi mai mult decât un simplu instrument de protecție al drepturilor și nu cel care

prin ordinea pe care o impune, le crează ca atare (Spitz, 1995, 128). Conform acestei viziuni numai teoria libertății negative este coerentă logic, cea a libertății pozitive fiind contradictorie, ori, dacă se acceptă că ideea de libertate pozitivă nu este contradictorie, gândul năstrușnic că legea ar putea crea drepturi, ar fi tocmai produsul unei confuzii între lege și contrariul ei, așa cum susține filosoful britanic Anthony Flew (Anthony Flew, *Freedom is Slavery: a New Slogan for Our New Philosophers Kings* în A. Griffiths, *Of Liberty*, Cambridge, Cambridge University Press, 1983, 45-60). De aceea, în conceptul de libertate nu pot fi inclusive nici cele mai mici aluzii la ideea de obligație sau îndatorire. Acest mod de a prezenta și organiza dezbaterea în jurul conceptului de libertate, este unul care dorește să ascundă existența alternativei la concepția liberală: se ascunde un curent sau niște curente de gândire care împărtășesc aceleași premise metafizice moderne, dar care, afirmă că libertatea persoanelor trece prin supunerea la lege și prin capacitatea de a își depăși propriile interese și a apăra tocmai aceste instituții ce garantează și produc libertatea, așa cum pentru republicanii britanici din secolul al XVIII-lea, virtutea/obligația și capacitatea de a apăra instituțiile ce garantează libertatea persoanelor transcende drepturile fiecăruia (G. Wood, *The Radicalism of The American Revolution*, New York, 1992, nota 13, Spitz, 1995, 132).

Istoriografia liberală pleacă de la opoziția dintre concepția negativă și cea pozitivă a libertății, punându-le în conflict și considerând că aceasta din urmă este tipică pentru societățile clasice, chiar contrară societății moderne, implicând un monism valoric și o pretinsă cunoaștere a răspunsului definitiv pentru organizarea socială (Isaiah Berlin, *Două concepte de libertate* în *Adevăratul studiu al omenirii*, trad. Radu Lupan, Meridiane, București, 2001, 203-250). Pe scurt, libertatea negativă privește întinderea puterii statului, a autorității, pe când libertatea pozitivă privește originea puterii și se referă la o comunitate de oameni, care este considerată liberă în măsura în care se autoorganizează. Concepția libertății negative implică că oamenii ar fi cu atât mai liberi, cu cât mai multe aspecte ale vieții lor ar fi determinate și hotărâte de ei înșiși. „*A fi liber în acest sens înseamnă, cred, a nu fi împiedicat de către alții. Cu cât mai mare e aria neîmpiedicării, cu atât mai mare e libertatea mea.*” (Berlin, op. cit., 207). Sigur că această arie de libertate diferă de la filosof la filosof, trebuind a fi limitată pentru a putea exista societate. Însă, susține Berlin, trebuie să existe o arie minimă, care să impună limite puterii publice și în care oamenii să poată să își urmărească scopurile, dorințele pe care (ei personal) le consideră corecte, juste, sacre. Berlin recunoaște că trasarea acestei granițe nu e clară, că lasă loc negocierii, că oamenii sunt interdependenți și că nici o acțiune nu e atât de privată încât să nu afecteze într-un fel sau altul viața sau acțiunile altora; așadar trasarea acestor sfere este problematică (Berlin, 2001, 208); am putea trage concluzia

că o astfel de graniță este sau ar trebui considerată fluidă, lucru pe care gânditorul liberal nu îl face. Conform acestei concepții libertatea poate fi restrânsă numai în vederea libertății însăși și nu în vederea altei valori cum sunt justiția sau egalitatea. Limitări ale libertății există inerent, dar trebuie distins între limitările făcute în numele libertății și cele făcute în numele altor valori. A te preocupa de egalitate și a încerca să o realizezi practic sau a o spori semnifică a restrânge libertatea, lucru regretabil din perspectiva liberală. Trebuie menționat că acest tip de libertate nu este însă incompatibil conducerii autoritare, fiind compatibilă cu pasivitatea, cu apatia, cu dezinteresul față de treburile publice și cu acordarea unei foarte mari marje de acțiune celor ce guvernează (Spitz, 1995, 89). Această caracteristică a libertății negative este văzută de autorul francez ca fiind renunțarea la una dintre valorile centrale ale modernității și anume ideea de autonomie. Această idee de autonomie, opusă conceptului de heteronomie, implică la început o apropiere de conceptul de libertate negativă, de care se îndepărtează cu încetul. Ideea de autonomie semnifică stăpânirea de sine sub un dublu aspect: un aspect intern care privește relația cu dorințele, impulsurile, tendințele etc. și unul extern privind relația cu ceilalți. Este un concept interpersonal, dar și intrapersonal comparativ cu cel de libertate negativă. Ea semnifică a fi liber de sclavia dorințelor, dar și de dependența față de voința celuilalt. Ea poate implica, conform lui I. Berlin, o diferențiere între un eu autentic și unul neautentic, irațional și, deschizând astfel, cel puțin în aparență, precum ideea de libertate negativă, unor intervenții posibile din exterior. Această distincție ducând la justificarea și legitimarea constrângerii, care, din punctul de vedere liberal, e în esență ceva negativ. Libertatea semnifică sustragerea dorințelor nelegitime ale eului nerațional, aducând cu sine ideea de disciplină de sine și de reprimare a dorințelor. Astfel, persoana umană ajunge sau este făcută să ajungă la statutul de autonomie, acest statut permițându-i să își stabilească rațional propriile țeluri, obiective care, eliberate de povara dorințelor, pasiunilor, etc., vor fi cu adevărat libere. Din acest punct de vedere constrângerea poate avea o funcție eliberatoare, obligând omul să fie ceea ce este prin natura sa de ființă rațională, scoțându-l de sub sclavia dorințelor și pasiunilor. Din punct de vedere liberal apare un inconvenient: dorințele nu mai sunt criteriu ultim și nici persoana în cauză: există ceva obiectiv care decide un standard. Faptul că apar criterii exterioare, care își au sursa în afara persoanei care dorește, duce, cum spuneam, la autorizarea/legitimarea coerciției. Există, concepută așa, o scindare în om, cea dintre eul neautentic și cel autentic, rațional; dorințele și ceea ce pleacă de la eul nerațional, nu reprezintă eul autentic, omul autentic, a cărui voință sau libertate autentică se definește tocmai prin aceea că este capabil să inițieze acțiuni nedeterminate necauzal, adică un lanț cauzal necauzat și nedeterminat de dorințe, de exemplu. Cel ce se lasă orbit de dorinte nu e cu

adevărat liber, nu este el însuși, devenind liber atunci când este constrâns să facă ceea ce ar vrea să facă eul adevărat. Cel care consideră că știe este îndreptățit în acest context să aplice presiune și constrângere, în cazul în care cel vizat refuză să asculte de cel ce știe ceea ce ar trebui să vrea eul autentic (Berlin, 2001, 216). Mai mult decât atât este implicată ideea că eul rațional ar fi ales sau ar alege în acel fel, dar că este împiedicat să o facă de către eul nerațional, concret.

Conform lui Berlin ideea de libertate pozitivă cumulează trei premise periculoase: că există ceva ce eul autentic trebuie să vrea (de exemplu să dorească contemplarea ideilor, să fie unit cu Dumnezeu, etc.), că dorințele individului nu sunt ultimul cuvânt în chestiune, că ne putem înșela asupra a ceea ce vrem cu adevărat. Viziunea pozitivă a libertății e legată și de ideea că există o anumită ordine prescriptivă în natura lucrurilor, fie că e vorba de o lege naturală în sensul dreptului natural clasic, fie de o necesitate istorică, de legi ale rațiunii, etc. Această viziune are fi solidară cu aceea a convingerii, credinței că există o singură finalitate și doar una valabilă pentru om, sau a unei singure soluții raționale la toate problemele societății și că există o clasă de oameni care pot răspunde la aceste întrebări și le pot aplica, pot corecta mersul societății și pe cei recalcitranti (se poate citi reacționari în contextul actual, nostalgici, dușmani ai umanității, ai drepturilor omului, n.a.). Conform lui Spitz, Berlin consideră că viziunea sus-menționată asupra libertății implică o viziune exclusivistă asupra modului în care se rezolvă problemele organizării și existenței în societate (Spitz, 1995, 91). Una din consecințe este că, deși se postulează că omul autentic e rațional și că de fapt vizează unul și același țel, în practică vor exista divergențe legate de soluțiile necesare și că unii se înșeală, având în vedere că această rațiune nu este una complet iluminată, eliberată de povara miturilor, etc. Fiecare poate ajunge să creadă că versiunea sa asupra problemelor este cea corectă și va dori să îi corecteze pe cei ce greșesc, putând apărea un război al tuturor împotriva tuturor sau să se creeze instituții care doresc să îi vindece pe cei aflați în eroare de opiniile lor eronate (putem adăuga că și organizațiile antirasiste sau cele care promovează tot felul de drepturi intră în această categorie deși sunt legate tocmai de societatea liberală și poate astfel apărea bănuiala că și o societate organizată în jurul concepției de libertate negativă poate da dovadă de aceleași riscuri ca cele pe care Berlin le atribuie ideii de libertate pozitivă). Practic, această atitudine, ne asigură I. Berlin, este o negare a ireductibilității sau pluralismului valorilor, în cadrul acestei viziuni conflictele dintre valori, opinii, etc. fiind reduse la opoziția dintre cunoaștere și ignoranță/rea-voință eventual. Acest tip de viziune ar reprezenta eventual o formă a dorinței de recunoaștere, membrii societății în cauză dorind a fi recunoscuți de ceilalți și de către stat ca fiindă responsabilă, care are valoare și demnitate.

adică de a fi considerat ceva viu, de a avea de îndeplinit un rol și nu de a-și asigura o arie imprescriptibilă de acțiune; anumite popoare ar prefera, susține Berlin, să fie supuse unor guvernări autoritare care reprezintă mai adecvat modul lor de a fi și ființa și care emană din întregul societății ca corp (Berlin în Spitz, 1995, 92). Libertatea pozitivă este expresia unui monism metafizic și de aceea ar fi inacceptabilă în modernitate. De asemenea această atitudine denunțată de Berlin implică o echivalare a valorilor cu stările de fapt naturale, întrucât numai în cazul acestora din urmă se pot da răspunsuri exclusive și unice. Pretențiile concepției pozitive despre libertate, și, în subsidiar, ale republicanismului, ar echivala cu posibilitatea determinării, definirii a ceea ce este viața perfectă pe baza unei pretinse înțelegeri exacte ale legilor universului. Această concepție este greșită dintru început, deoarece posibilitatea de a da răspunsuri la fel de valide la chestiunile privind scopurile existenței, neagă tocmai fundamentul monist al libertății pozitive. Într-un astfel de *Weltanschauung* monist, susține Isaiah Berlin, la o întrebare bine formată, nu se poate da decât un singur răspuns. Concepția monistă ar mai implica și o inacceptabilă confuzie dintre fapte și valori, așadar ignorarea unei distincții esențiale pentru concepțiile moderne despre lume; acestea din urmă știu că pe lângă sus-menționata dihotomie, nu există posibilitatea de a armoniza toate scopurile oamenilor sub un bine suprem și că, discuțiile referitoare la valori, scopuri, etc. nu sunt reductibile la sau puse în aceeași categorie cu răspunsurile privitoare la faptele naturale, unde un fapt nu îl contrazice pe altul. Cu toate acestea Berlin recunoaște cu jumătate de gură că valorile pe care le urmărește sau le propagă monismul metafizic precum autonomia, raționalitatea, împlinirea de sine, recunoașterea, participarea nu pot fi aruncate la coșul de gunoi al istoriei. Tot el recunoaște că aceste valori sunt marginale în societățile liberale actuale și că ele creează o disatisfacție și că în orice formă de societate trebuie să existe un compromis între diferitele valori. Pentru apărătorii conceptului de libertate negativă, pericolele ce pornesc de la aceasta sunt mai puțin malefice decât cele ale libertății pozitive și acest fapt constituie principalul motiv pentru care libertatea trebuie definită în mod negativ, așadar ca lipsă a restricțiilor de a acționa într-o anumită manieră sau prin absența constrângerilor de a face ceva, sau de a acționa într-o anumită manieră sau care ar împiedica alegerea dintre mai multe alternative. Libertatea în acest sens e un concept ocazionalist și de posibilitate, ea trimițând la ocazii, oportunități ce desemnează cantitatea de căi posibile accesibile acțiunii umane; această libertate este direct proporțională cu creșterea numărului de posibilități, neexistând nici un criteriu de diferențiere calitativă între acestea. De fapt, nimeni nu este autorizat să le judece și să afirme că vreuna din aceste posibilități e mai importantă ca alta, deoarece o astfel de atitudine comite un păcat de neiertat din punct de vedere liberal.

anume acela de a judeca și stabili că unele scopuri sunt mai importante, mai umane decât altele. O astfel de discriminare face apel la un criteriu sau la o concepție despre ceea ce este sau ar trebui să fie omul. Libertatea pozitivă pleacă de la concepția unei valori superioare individului, lucru care duce, după Berlin, la degradarea oamenilor la simple obiecte, lipsite de voință (Berlin, 2001, 220).

Referitor la sus-menționatele acuze aduse concepțiilor pozitive asupra libertății, Jean-Fabien Spitz observă că argumentul anti-libertate pozitivă pleacă de la două premise: una care afirmă validitatea necondiționată a pluralismului și că toate concepțiile referitoare la libertatea pozitivă sfârșesc prin a nega pluralismul. Dar Berlin nu oferă nicio demonstrație a acestui principiu, ci doar afirmă credința sa personală că negarea acestuia duce la incoerență logică și la tot felul de forme de oprimare; libertatea pozitivă e văzută ca o formă de servitudine. Berlin și modul său de a argumenta în favoarea libertății negative, ca și denigrarea concepției pozitive despre libertate pleacă de la o concepere ontologică a pluralismului, prezentând problema libertății persoanei în cadrul comunitar și social ca o problemă de ordin ontologic. Cine recunoaște sau presimte ireductibilitatea valorilor e forțat să opteze pentru definiția negativă, liberală a libertății. În același timp această teză se suprapune cu cea a conflictului dintre nou și vechi: adepții conceptului libertății negative fiind modernii, cavalerii noului, iar cei ai libertății pozitive sunt campionii a ceea ce e vechi, reacționar, obscurantist. Între cele două extreme nu poate exista mediere sună verdictul lui Berlin. Ca bun liberal ce este, el respinge indignat ideea că pentru a putea coexista liberii, membrii unei comunități trebuie să aibă ceva comun, o concepție sau o definiție partajată a ceea ce este uman și că tocmai acest set de credințe comune produce acea recunoaștere mutuală, care face posibil ca membrii unei comunități oarecare să își dezvolte propriile lor concepții despre viața bună. Libertatea persoanei, afirmă Spitz, implică tocmai existența unui astfel de fond comun, ca și asigurarea că ceilalți nu intervin în proiectele și aspirațiile proprii (asigurare ce lipsește din construcțiile teoretice liberale). Altfel, fără o astfel de asigurare de drept (întemeiată pe o anumită morală și moravuri comune devenite o a doua natură), nimeni nu este liber și trebuie să se teamă de intervenția arbitrară a altuia (...) pentru a își putea vedea liniștit de ceea ce îl preocupă (Spitz, 1995, 125). O adevărată libertate implică așadar o definiție comună a ceea ce este decent și normativ de a fi uman, adică definirea acelor forme de activități care sunt susceptibile de a fi considerate legitime de către comunitate, nu acelea care sunt compatibile cu dorințele celui alt. Pe lângă aceasta este necesar să fie asigurate acele condiții materiale indispensabile pentru exercitarea libertății, adică implică ștergerea rupturii dintre libertate și condițiile necesare exercitării acesteia. Viziunea liberală duce la dispariția acestui fundament comun.

deoarece tot ceea ce rămâne drept comun este doar o regulă formală, care are doar ca restricție să nu împietzezi asupra libertății altuia. Tot în această concepție ideea de îndatorire sau fidelitate față de ordine de care aparține individul trec pe planul doi, drepturile având o situație cu mult deasupra îndatoririlor.

Bibliografie:

Isaiah Berlin, *Două concepte de libertate în Adevăratul studiu al omenirii*, trad. Radu Lupan, Meridiane, București, 2001, 203-250.

Anthony Flew, *Freedom is Slavery* în D. Griffiths(ed.) *Of Liberty*, Cambridge, Cambridge University Press, 1983, 45-60.

Quentin Skinner, *The Paradoxes of Political Liberty*, The Tanner Lectures on human Values, Harvard University, 24-25 October 1984.

Jean – Fabien Spitz: *La liberte politique. Essai de généalogie conceptuelle*, Paris, Presses Universitaires de France, Paris, 1995.

Comunitățile românești din Serbia. Considerații generale

Autor: Ovidiana Bulumac

Prolegomene

Comunitatea românească din Serbia, parte a ramurii sud-dunărene, este astăzi împărțită în două zone principale, în care etnicii români beneficiază de contexte socioculturale și politice diferite. Astfel, cele două zone sunt Voivodina (Banatul sârbesc) și Valea Timocului (sau Craina), aflată în zona de nord-est a Serbiei. Această diferență este dată de distincția dintre români și vlahi, prezentă în toate documentele sârbe postbelice referitoare la componența etnică a federației, autoritățile de la Belgrad folosind prima denumire pentru locuitorii de origine română din Voivodina, iar cea de a doua pentru cei care locuiesc în restul teritoriului și, mai ales, în Serbia de Răsărit (Valea Timocului).

Lucrarea este fundamentată pe o serie de documente cu regim închis ce aparțin Institutului Cultural Român și Institutului Eudoxiu Hurmuzachi pentru Românii de Pretutindeni al Ministerului Afacerilor Externe, fiind mai departe completat cu informații extrase prin metoda analizei secundare aplicată materialelor listate la Bibliografie și cu informații obținute prin metoda analizei de presă aplicată principalelor publicații interesate de problematica românilor de pretutindeni.

Scurt istoric al Timocului sârbesc

O incursiune în istoria regiunii ne arată că regiunea Morava-Timoc s-a aflat în o permanentă legătură cu populațiile din regiunea Banatului și a Olteniei de astăzi, făcând parte din aceeași cultură și spațiu identitar. Mizând pe această chestiune, în pofida separării actuale a spațiilor din punct de vedere politic, conectarea populațiilor pare a fi în continuare activă, atât din punct de vedere lingvistic (împărtășirea aceleiași limbi, dar cu grade diferite de dezvoltare și modernizare a acesteia), religios (cea creștin-ortodoxă), cultural (folclor, obiceiuri și tradiții).

În trecut, regiunea era cunoscută sub numele de Tribalia, atestată aici încă din sec. VIII î. Hr (urmată în cursul istoriei prin Dacia Ripensis, Dacia Mediteranea, Moesia romană). Populația tracică de aici a început să fie romanizată înaintea celei de la nord de Dunăre. În secolele V și VI, actuala regiune din răsăritul Serbiei a fost de nenumărate ori atacată de huni,

gepizi, ostrogoți, avari și alți migratori. Sârbii în secolul VII, când au sosit, s-au așezat în apusul actualei țări. La începutul sec. VII dominația romano-bizantină cedează sub presiunea slavilor. În secolele X și XI, românii din răsăritul Serbiei au avut cnezatul lor propriu, ce se întindea pe ambele părți ale Dunării (în nord până în Retezat) iar în secolul XII au contribuit la crearea unui țarat împreună cu bulgarii, care s-a menținut independent aproape un veac (Imperiul româno-bulgar al Asăneștilor).

La începutul sec. XVIII austriecii cuceresc Banatul dar și teritorii la sud de Dunăre (Semedria, Columbac și Negotin), Timocul fiind unit administrativ cu Banatul, dar și sporadic în stăpânirea Munteniei. Aceste teritorii din sudul Dunării și temporar Banatul, le vor pierde în confruntările cu Poarta („pașalâcul de la Vidin”), un rol mare avându-l răscoala românilor bănățeni din anii 1736-1739. *În Valea Timocului, sârbii își extind granița abia în 10 iunie 1833.* Miloș Obrenovici obține de la turci în schimbul unei apreciable sume, alipirea Crainei la pașalâcul Belgradului. Astfel, nu este de mirare afirmația lui Nicolae Iorga cum că România reîntregită de după primul război mondial se învecina tot cu români, în perioada interbelică numărul acestora ridicându-se la aproximativ 2 milioane de persoane, nefiind puși la socoteală cei din Albania, Macedonia, sudul Serbiei, sud-vestul Bulgariei și aromânii din Grecia (Revista Geopolitica, nr. 1 (5)/2005, an IV). În zilele noastre, datele sunt modificate, însă comunitățile sunt în marea lor majoritate de natură compactă, fiind aproximativ 350.000 de români în Valea Timocului (NE Serbiei) și aproape 150.000 în Bulgaria.

Prezenți până atunci în toate statisticile vremii, începând cu 1948 și până în 1955, *românii sau vlahii dispar din statisticile oficiale*, ca urmare a tensionării relațiilor iugoslavo-române, datorită proiectului “*Federația Balcanică*” demarat de Iosip Broz Tito. Acest proiect al liderului iugoslav de a crea o federație balcanică în care să fie incluse Albania și Bulgaria, dar sub conducerea Iugoslaviei, a dus la o ruptură între Stalin și Tito, fapt ce a înrăutățit relațiile dintre Iugoslavia și România lui Dej (*Serviciile secrete și criza iugoslavă*, Historia.ro).

Situație actuală a spațiului timocan din Serbia

Tradiția istorică a dus în consecință la coagulare în jurul granițelor României a unor comunități de români foarte solide (Bulgaria, Serbia, Ucraina, Ungaria) unde astăzi, din nefericire, înfruntă dificultăți de preservare și promovare identitară. Lipsa implementării unor drepturi specifice minorităților care să garanteze românilor contextul propice în care să își poată păstra limba, cultura, credința și tradițiile își face simțită prezența, în special în regiunea Văii Timocului.

În Serbia, comunitatea românească timoceană este concentrată în special în arealul delimitat de râul Morava (la apus), Dunăre (partea de nord) și Timoc (partea de sud-est) și, după surse comunitare, numărul românilor/vlahilor din această zonă este de peste 350.000, iar împărțiți în statisticile oficiale sunt *vlahi*-39736 și *români*-1476. Aceștia trăiesc în 154 de localități (sate și comune), compacte din punct de vedere etnic și în 48 de localități cu populație mixtă româno-sârbă.

Situația în cadrul comunității româno/vlahe din Serbia de Răsărit (Timoc) rămâne, în continuare, dificilă, aceștia nefiind recunoscuți, ca minoritate națională și, implicit, nebeneficiind de drepturile și libertățile aferente. Pornind de la ideea că poate fi minoritate doar comunitatea etnică având o țară de origine (de exemplu România, Ungaria, Slovenia etc.), românii/vlahii sunt considerați „un grup etnic de origine necunoscută”, încercându-se acreditarea ideii că ar fi de origine slavă.

Aici, românii nu au școli în care să citească și să scrie în limba română. Cu toate acestea, pe plan religios, primii pași s-au realizat în 2004 când, după mai bine de 150 de ani, se reiau slujbele religioase în limba română, prin sfințirea primei biserici românești din teritoriu, la Malainița, Negotin, ridicată prin eforturile preotului Bojan Aleksandrovici. Mai departe, în 2010, se sfințește a doua biserică românească, în satul Isacova (Jasikovo), pe valea Moravei, slujbele religioase fiind ținute de preotul iconom stavrofor Iel Buobu Lui, paroh al parohiei de Horreum Margi și Isacova. S-a demarat în ultimii doi ani, construirea unei biserici la Busur, Valea Moravei, precum și ridicarea la Malainița a unei a doua biserici, ce va constitui nucleul primei mănăstiri românești din arealul movaro-timocean.

Contextul actual se centrează pe două momente semnificative: 1) luna octombrie 2011 în care a fost programată efectuarea recensământului populației în Serbia, eveniment controversat și extrem de sensibil pentru comunitățile de români din această regiune, și 2) recente atacuri armate asupra unor lideri ai românilor din Timoc și Voivodina, din decembrie 2011, care riscă să destabilizeze relațiile cu Serbia, „pedepsită” anterior de Comisia pentru romanii de pretutindeni din Senatul României care a dat Aviz negativ Acordului de asociere a Serbiei la UE.

Scurt istoric al Voivodinei

După Primul Război Mondial, în urma Conferinței de pace de la Paris, Banatul istoric a fost împărțit între Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor (RSCS) și România. Datorită conjuncturii care s-a creat după Primul Război Mondial, mulți preoți, învățători, avocați, medici și funcționari (intelectualitatea), au părăsit Banatul sârbesc, împreună cu multe familii

de țărani, pentru a se stabili în România. Consecință imediată a acestei emigrări a fost degradarea învățământului, în special cel primar: din cei 105 învățători care au funcționat înainte de primul război mondial, 72 au plecat în România. Totodată, școlile confesionale au devenit școli de stat, iar autoritățile centrale au trimis în satele românești învățători sârbi, bulgari și ruși, care nu cunoșteau limba română. Această situație a fost rezolvată abia în 1935, când în baza unei convenții, Ministerul Învățământului de la Belgrad a numit în școlile din satele cu populație majoritară românească învățători „contractuali”, chemați din România, urmând ca la sfârșitul anului să activeze în acest regim în total 47 de învățători.

După cea de-a doua conflagrație mondială, Voivodina a beneficiat de un nivel scăzut de autonomie în cadrul Serbiei, pentru ca în 1974, Constituția iugoslavă să acorde provinciei dreptul de veto în parlamentele sârb și iugoslav în deciziile legate de afacerile sale interne. Constituțiile Federației Iugoslave, a Republicii Sârbe și, respectiv, a Provinciei Voivodina din 1974, recunoșteau românii ca o minoritate națională constituentă a statului, garantându-le ca atare drepturi colective, fapt care se manifesta și prin extinderea dreptului privind uzul oficial al limbii române (de pildă art. 10 al constituției Voivodinei).

Odată cu decizia președintelui Slobodan Miloșevici din septembrie 1990, o serie întreagă drepturi autonome în Voivodina au fost pierdute, prin transferarea unei mari părți a autonomiei sale, inclusiv votul în președinția colectivă iugoslavă, puterii de la Belgrad. După anii 2000, după căderea regimului Miloșevici, un context favorabil reformelor pe tipar legislativ și cultural s-a instituit.

Situație actuală în Voivodina - pe scurt

În Voivodina trăiesc aproximativ 35 000 de români conform recensământului din 2002. Comunitatea românească beneficiază de învățământ public, emisiuni tv și radio în limba română, fiind recunoscuți ca minoritate națională și, ca urmare, beneficiază de o serie de drepturi aferente, cum ar fi învățământ în limba română, mijloace de informare în limba maternă, biserici în care slujbele se desfășoară în limba română și organizarea de manifestări cultural-artistice, etnografice, religioase și sportive proprii. În 2001 aici a fost înființată și o episcopie ortodoxă română, care a fost recunoscută de Ministerul Cultelor din Serbia în aprilie 2009 și care are sub jurisdicția sa parohiile românești din Voivodina și Timoc.

Cu toate acestea, atitudinea factorilor politici sârbi față de românii din Banatul Sârbesc este ambiguă, partidele de guvernământ sau din opoziție încercând să-și realizeze propriile interese cu sprijinul electoratului de origine română. Românii din Voivodina sunt foarte slab reprezentați în organele legislative sau executive inclusiv în zonele cu populație românească

majoritară, numărul lor este ne semnificativ. Localitățile cu cele mai mari comunități românești sunt Alibunar, Vârșeț, Panciova, Becicherecul Mare, Covăcița, Jitiște, Cuvin, Apatin, Biserica Albă, Plandiște și Novi Sad.

Bibliografie selectivă

Bulat T., *Un caz interesant de migrațiune în Oltenia*, în “Arhivele Olteniei”, noiembrie-decembrie, 1925

Cojocarul Boboc A., *Boian Alexandrovic – simbol al conștiinței naționale a românilor timoceni*, Constelații ieșene, anul V, nr. 2-3 (18-19), iunie-octombrie 2010

Constante C., Golopenția A., *Românii din Timoc*, București, 1943

Cucu V.S., *Considerațiuni geografice privind unitatea etnică a României*, în Terra nr. 1-2/1992,

Delatimoc, *Românii din Serbia: monografie etnică și statistică*, T.G.A. Lăzăreanu, București, 1907

Giuglea G., *Fapte de limbă*, București 1988

Guillaume Lejean, *Carte ethnographique de la Turquie d'Europe et des états vassaux autonomes*, 1869

Iorga Nicolae, *Sârbi, Bulgari și Români în Peninsula Balcanică în evul mediu*, extras din Analele Academiei Române, seria II – tom XXXVIII, Mem. Secț. Ist., 1915, p. 20.

Jaksic B., *O plamenon sostav naselenia v. Kniajeste Serbskom*, St. Petersburg, 1873

Kanitz F., *Serbien*, Lipsca, 1904

Kiepert H., *Volker und Sprachen Karte vor Osterreich und die unter Donaulandern*, 1869

Lozovanu D., *Populația românească din Peninsula Balcanică, Studiu uman geografic, teza de doctorat*, Iași, 2008

Marsigli A.F., *Danubius Panonico-Mysicus*, Haga tom I, 1726

Muir Mackenzie G. și Irby A.P., *Map of the south Slavonic countries*, 1867

Sorescu-Marinkovic Annemarie, *Cultura populară a românilor din Timoc*, Institutul de Balcanologie, Serbia

St. Romanski, *Românite mejdu Timok i Morava*, Sofia, 1926

Szabo Jozsef, *Note de drum din Serbia din punct de vedere etnografic și geografic*, Recenzie de Bocu Sever, în Anuarul Institutului de Istorie Națională, Cluj, 1923

Timoc Cristea Sandu, *LXXI. Câteva relații medievale cu sârbii*, în revista Dacia Aureliană, Timișoara, 2009

Etnosfera nr. 1/2012

Timoc Cristea Sandu, *Tragedia românilor de peste hotare (9-13 milioane)*, ed. a-II-a revăzută, ed. Astra Română, 1996

Timoc Cristea Sandu, *Vlahii sunt români*, editura Astra Română, Timișoara, 1997

Vâlsan George, *Românii din Serbia*, Buletinul Societății Regale de Geografie, București, 1927

Weigand G., *Românii în Serbia, Transilvania, organul asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*, Sibiu, 1900, nr. V, anul XXXI

Zbucnea G., *Românii timoceni*, editura Mirton, Timișoara, 2002

Expunerea rețelei hoteliere din stațiunea MAMAIA în spațiul virtual

- studiu exploratoriu -

Autor: Alina Bădescu

Sumar

Pe parcursul ultimilor cinci ani am colectat numeroase date și informații referitoare la situația hotelurilor din stațiunea Mamaia. Am privit acest grup de hoteluri de la an la an, mai întâi de pe poziția unui observator – turist fiind, și mai apoi de poziția unui cercetător aplecat spre înțelegerea anumitor probleme din zona serviciilor hoteliere. Astfel, în vara anului 2007 am întreprins prima cercetare de teren în această zonă turistică, cercetare ce a vizat problematica angajamentului organizațional în sfera serviciilor pentru hotelurile din stațiunea Mamaia.⁴ Articolul de față prezintă rezultatele unui studiu exploratoriu care vizează rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia și modul în care aceasta apare expusă în spațiul virtual prin intermediul instrumentelor online de promovare a turismului (site-uri pentru promovarea turismului, pagini web ale hotelurilor, platforme online, forumuri, reviste de business, presă etc. Metodologia de lucru folosită pentru acest studiu vizează o analiză de conținut în cadrul căreia sunt evaluați anumiți parametri: anul înființării, categoria hotelului, dimensiune, prezența paginilor web active etc. Rezultatele studiului indică faptul că rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia are o expunere destul de bună în spațiul virtual prin intermediul serviciilor online de promovare a turismului - forumuri, portaluri, pagini web, agenții online etc. Totuși, deși expunerea acestei rețele în spațiul serviciilor online este destul de bine realizată, cel puțin sub ordin numeric, prin analiza altor surse, precum prezentarea serviciilor de către hoteluri prin intermediul site-urilor (a paginilor web ale hotelurilor), situația se schimbă considerabil. Din totalul celor 83 de hoteluri incluse în rețeaua hotelieră realizată conform surselor online colectate și investigate doar 38 de hoteluri aveau construite site-uri (pagini web) la începutul anului 2011.

Stațiunea Mamaia – scurtă prezentare

Stațiunea Mamaia, cea mai mare din sistemul stațiunilor de pe litoralul românesc, se află situată în nordul orașului Constanța. Numită și perla rivierei românești, stațiunea Mamaia se întinde pe o suprafață de peste 8 km până la Năvodari, având în prezent o capacitate de peste 20.000 locuri de cazare.⁵ Conform aceleiași surse⁶, în prezent stațiunea Mamaia numără circa 84 de hoteluri, număr care tinde să coboare conform altor surse disponibile online⁷.

⁴ Rezultatele acestei cercetări se vor găsi incluse în proiectul pentru teza de doctorat de către autor cu termen de susținere pentru primăvara anului 2012.

⁵ Conform datelor referitoare la infrastructura hotelieră a stațiunii Mamaia furnizate de Asociația de Promovare a Litoralului pentru anul 2010.

⁶ A se vedea nota 1;

⁷ ex: site-uri de turism;

Etape în evoluția rețelei hoteliere din stațiunea Mamaia

Extinderea rețelei hoteliere în stațiunea Mamaia a cunoscut mai multe etape de dezvoltare, semnificative pentru istoria acesteia fiind următoarele perioade: 1. perioada de pionerat (1906-1936); 2. perioada dintre 1959-1965, a turismului de masă; 3. perioada a treia, cuprinsă în intervalul 1966-1974, a marii expansiuni a rețelei hoteliere; 4. perioada a patra: 1975-1985; perioada cuprinsă în intervalul dintre 1989 până în prezent.

1. Se poate vorbi de o *perioadă de pionerat* până la mijlocul anilor 30, perioadă ce își are începuturile în 1906. În această perioadă au apărut primele amplasamente, în genere construcții de mici dimensiuni, adesea izolate, ce serveau mai ales persoanelor cu posibilități financiare mari. În această perioadă au apărut circa 35 de vile, unele situate în actuala zonă centrală a stațiunii Mamaia. Au fost construite în această etapă Cazinoul din Mamaia, Vila Albatros și Grand Hotel Rex (actualul hotel Rex). Perioada 1936 - 1958 este considerată o perioadă fără extinderi semnificative. Totuși, între 1956-1958 a fost construit Hotel București (actualul Hotel Iaki).
2. O etapă semnificativă în extinderea rețelei hoteliere este încadrată în *intervalul 1959-1965*, perioadă în care au apărut amenajări hoteliere asemănătoare spațiilor urbane, punându-se astfel bazele *turismului de masă* în această zonă. Este perioada care inaugurează marea expansiune a rețelei hoteliere în stațiunea Mamaia. În această etapă a fost dezvoltată preponderent partea de sud a stațiunii. Între 1959-1960 sunt construite hotelurile Modern, Palas, Central, Pelican, Tomis, Midia și Histria. Între 1960-1961 au apărut noi hoteluri, unele de 8-10 etaje (Hotel Aurora, Meridian, Doina, Flora, Victoria), precum și hoteluri mai mici (Dunărea, Neptun, Delta, Sulina, Ovidiu), de patru etaje, inserate printre cele de 8-10 etaje; În 1962 au fost deschise primele două hoteluri cu 14 etaje (Hotel Parc și Hotel Perla) situate la intrarea în stațiunea Mamaia, printre care și-au făcut apariția hoteluri mai mici precum hotel Dacia, Pescăruș, Delfin, Lotus și Select. Tot în această perioadă se deschide teatrul de vară din stațiunea Mamaia, în anul 1963.
3. *Perioadă 1966-1974, a continuării trendului marii expansiuni mixte a rețelei hoteliere și comerciale*, este marcată de o nouă etapă a amenajărilor de mare amploare. În 1966 sunt deschise hotelurile Siret, Bicaș și Dorna; Anul următor este marcat de apariția unui număr de patru noi hoteluri mari, Hotel Național și Hotel Unirea (ambele construcții cu 12 etaje), Hotel Patria (o nouă construcție cu 14 etaje) și Hotel Majestic (acesta din urmă cu 10 etaje). Ca și în etapa anterioară, dezvoltarea rețelei hoteliere din stațiunea Mamaia a cuprins și inserarea unor construcții mai mici, precum cele cu patru etaje, și chiar a unor minihoteluri și vile situate în apropierea construcțiilor mai mari. Hotelurile de dimensiuni

mai mici care și-au făcut apariția în 1967 sunt Astoria, Metropol, Mercur și Minerva. În 1968 au fost deschise hotelurile Jupiter și Apollo. De remarcat că în această perioadă, alături de spațiile hoteliere s-au extins și spațiile turistice nehoteliere (restaurante, baruri, hanuri, complexe comerciale, puncte de agrement nautic, spații de distracții, spații destinate activităților sportive etc). În această perioadă apariția unor astfel de spații a cunoscut un adevărat avânt. O scrută trecere în revistă a acestor spații care au completat spațiile destinate cazării, deci cele de tip hotelier, cuprinde *restaurante* - Orient, Vatra, Miorița, Insula Ovidiu, Delta, Cherhanaua (unele dintre acestea cu specific pescăresc)-, *hanuri* (Hanul Piraților), *discoteci* (Bowling, Castel, Caraiman, Cazinou, Club 33, Colibri, Lebăda, Lido, Melody, Miorița, Noroc, Sunquest etc), o întreagă *rețea comercială* (tonete și bufete amenajate de plajă, precum și complexe comerciale în apropierea hotelurilor Perla, Tomis, Internațional etc), *puncte de agrement nautic, piscine* (de asemenea situate în apropierea hotelurilor – Amiral, Aurora, București, Club Meridian, Dorna, Flora, Rex, Majestic, Național, Riviera, Savoy, Vega), *terenuri de sport* (tenis, volei, baschet, minigolf), precum și a spațiilor destinate serviciilor de înfrumusețare. Se poate remarca, încă din această etapă, diversitatea structurilor și a serviciilor, precum și modul de amplasare a spațiilor hoteliere care formează în prezent rețeaua hotelieră și nehotelieră (cea a spațiilor din afara hotelurilor) a stațiunii Mamaia.

4. *Perioada 1975-1985, a inerției trendului expansionar*, este marcată de apariția unor noi construcții. Hotel Caraiman I și hotel Caraiman II au fost deschise în acest interval, adresându-se mai multor categorii de turiști. Hotel Condor și-a făcut apariția în 1975, iar în 1978 pot fi amintite alte două noi construcții hoteliere – Hotel Alcoor și Hotel Vega.
5. *În perioada anilor 1990-2010* au apărut noi hoteluri de dimensiuni mai mici, în special pe malul lacului Siutghiol. Este perioada declinului trendului megahotelurilor și a lansării trendului microhotelier, greu de previzionat.

Expunerea rețelei hoteliere din stațiunea Mamaia în spațiul virtual prin intermediul instrumentelor online de promovare a turismului

În august 2010, conform datelor preluate de la Agenția pentru Promovarea Litoralului, stațiunea Mamaia opera cu un număr de 84 de hoteluri, care acopereau peste 20.000 de locuri (vezi Tabelul nr. 1 pentru baza de date completată de noi). În urma culegerii datelor am determinat un număr total de 83 de hoteluri de categorii diferite, de la cele de 1 stea la cele de 5 stele.

Tabelul nr. 1 Infrastructura hotelieră a stațiunii Mamaia în august 2010

Clasificare	Număr hoteluri	Total camere	Total locuri
5 stele	4	301	641
4 stele	15	1.596	3.154
3 stele	33	3.392	7.132
2 stele	29	4.265	9.313
1 stea	3	159	319
Total	84	11.153	20.928

Sursa: Asociația de Promovare a Litoralului

În ceea ce privește studiul de față, pentru a construi rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia, s-a pornit ca punct de referință de la această statistică oferită pentru anul 2010 de Asociația pentru Promovarea Litoralului. Scopul principal a fost acela de a evalua penetrarea rețelei hoteliere din acest areal geografic în spațiul virtual prin intermediul instrumentelor / serviciilor online de promovare a turismului (site-uri pentru promovarea turismului, pagini web ale hotelurilor, platforme online, forumuri, reviste de business, presă etc). Prin intermediul acestor instrumente au fost colectate informații referitoare la data intrării în circuitul turistic al acestor hoteluri, numărul de camere, precum și repartitia camerelor.

Metodologia de lucru folosită pentru acest studiu exploratoriu vizează o analiză de conținut (analiza conținutului site-urilor hotelurilor, analiza conținutului platformelor online destinate promovării turismului în această zonă, analiza conținutului altor site-uri de informare și promovare a litoralului românesc) în cadrul căreia sunt evaluați câțiva parametri: anul înființării, categoria hotelului, dimensiune, prezența paginilor web active.

Rețeaua hotelieră construită prin intermediul surselor online de informare - pagini web, portaluri de promovare a turismului pe litoralul românesc, forumuri etc – se apropie numeric de infrastructura hotelieră a stațiunii Mamaia prezentată de Asociația pentru Promovarea Litoralului. Tabelul 2 prezintă rețeaua hotelieră conform datelor colectate atât prin intermediul surselor online cât și a celor prezentate de Asociația pentru Promovarea Turismului în vara lui 2010.

Tabelul nr. 2 - Rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia (surse online și sursa Asociației pentru Promovarea Turismului)

Clasificare	Număr hoteluri (surse online)	Număr hoteluri (Asociația pentru Promovarea Turismului, anul 2010)
5 stele	5	4
4 stele	16	15
3 stele	29	33
2 stele	32	29
1 stea	1	3
total	83	84

Conform datelor incluse în tabelul 2, cifrele referitoare la numărul de hoteluri pe diferite categorii de clasificare (de la 1 stea la 5 stele) colectate conform surselor online variază puțin față de cele prezentate de Asociația pentru Promovarea Litoralului în 2010. La categoria hotelurilor de 1 stea conform surselor online avem un singur hotel inclus la această categorie, 3 raportate de Asociația pentru Promovarea Turismului; pentru categoria de 2 stele au fost identificate 32 de hoteluri (surse online) și doar 29 (sursa Asociația pentru Promovarea Turismului); pentru categoria de 3 stele, care este și cel mai bine reprezentată numeric în cadrul populației hoteliere din stațiunea Mamaia, au fost identificate 29 de hoteluri (surse online) și 33 (sursa Asociația pentru Promovarea Turismului); pentru hotelurile din categoria de 4 stele datele sunt apropiate ca valoare (16 hoteluri 4 stele conform surselor online, respectiv 15 conform Asociației pentru Promovarea Turismului); la fel și pentru hotelurile din categoria de 5 stele, numărul hotelurilor incluse în această categorie este apropiat (5 hoteluri de 5 stele –surse online și 4 conform sursei folosită ca reper). În total au fost identificate online un număr de 83 de hoteluri, cu 1 mai puțin față de sursa noastră luată la reper.

Aceste variații se explică dacă privim lucrurile din perspectiva dinamicii populaționale. Populația hotelieră, înțelegând prin aceasta totalitatea hotelurilor existente în stațiunea Mamaia care formează o populație conform accepțiunii teoriei ecologiei organizaționale sau populaționale cum mai este cunoscută această perspectivă în literatura de specialitate, este supusă unei anume dinamici dacă ne gândim numai la faptul că unele dintre aceste hoteluri au fost scoase la vânzare numai pe parcursul anului 2010, în timp ce altele au intrat în circuitul unor mari lanțuri hoteliere, ceea ce schimbă structura populației hoteliere de-a lungul timpului. În ciuda acestor mici variații dintre datele considerate drept reper prin intermediul surselor Asociației pentru Promovarea Turismului și datele colectate prin intermediul surselor online se poate spune, totuși, că rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia are o expunere destul de bună în spațiul virtual prin intermediul serviciilor online de promovare a turismului - forumuri, portaluri, pagini web, agenții online etc. Totuși, deși expunerea acestei rețele în spațiul serviciilor online este destul de bine realizată, cel puțin sub ordin numeric, prin analiza altor surse, precum prezentarea serviciilor de către hoteluri prin intermediul site-urilor (a paginilor web ale hotelurilor), situația se schimbă considerabil. Din totalul celor 83 de hoteluri incluse în rețeaua hotelieră realizată conform surselor online colectate și investigate doar 38 de hoteluri aveau construite site-uri (pagini web) la începutul anului 2011.

Exercițiul construirii rețelei care formează populația hotelieră din stațiunea Mamaia prin intermediul surselor online de prezentare și promovare a turismului a presupus și identificarea altor aspecte. Acolo unde s-au găsit informații, am inclus în tabele date referitoare la anul intrării în circuitul turistic (cu alte cuvinte, anul fondării hotelurilor), categoria (numărul de stele) la care sunt clasificate, precum și numărul de camere de care dispun hotelurile din această stațiune. Anexa 1 prezintă situația referitoare la anul înființării hotelurilor din stațiunea Mamaia, lipsa datelor fiind marcată în tabel cu semnul “-”. Din totalul celor 83 de hoteluri incluse în rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia au putut fi colectate date referitoare la anul înființării doar pentru un număr de 49 de hoteluri. Un alt aspect ce se poate desprinde dacă avem în vedere anul înființării, multe din aceste hoteluri se regăsesc în categoria celor de 2 și 3 stele, și aparțin fazelor 2 (1959-1965) și 3 (1966-1974) de dezvoltare a acestei zone turistice.

Datele referitoare la numărul de camere de care dispun hotelurile din stațiunea Mamaia, precum și repartiția camerelor pe diferite categorii (camere “single”, camere „duble”, “matrimoniale”, “garsoniere”, “apartamente”) sunt prezentate în Anexa 2. De asemenea, lipsa datelor este marcată în tabel cu semnul “-”. Tabelul nr. 3 face precizări

asupra dimensiunii acestor hoteluri. Pentru fiecare categorie de stele au fost incluse în tabel numărul minim de camere și numărul maxim de camere. Întâlnim în fiecare categorie hoteluri de diferite dimensiuni, ce pot fi clasificate după mărime în hoteluri de dimensiuni mici, medii și mari. În categoria hotelurilor de 2 stele hotelul cu cel mai mic număr de camere este Rodna (24 camere) iar cel mai mare din această categorie este Flora cu o capacitate de 360 camere. În categoria hotelurilor de 3 stele, hotelul sau mini-hotelul cu cel mai mic număr de camere este Insula lui Ovidiu iar cel cu numărul cel mai mare de camere este Hotelul Majestic (cu 247 camere). Pentru categoria hotelurilor de 4 stele, Hotelul Gociman (fostul Hotel Sunquest) are cel mai mic număr de camere (23) și Hotelul Golden Tulip (fostul Fantasy Beach, anterior Jupiter Junona) apare în evidență cu cel mai mare număr de camere (305). Categoria hotelurilor de 5 stele, o categoria de dimensiuni reduse față de categoriile anterioare, este reprezentată prin Hotelul Mamaia cu cel mai mic număr de camere pentru hotelurile din această categorie (24 camere), Hotel Scandinavia, Hotel Palm Beach, Grand Hotel Rex și Hotel Vega cu cel mai mare număr de camere (capacitate de 125 camere).

Tabelul nr. 3 – Număr minim/număr maxim de camere raportat la categoria hotelurilor (numărul de stele)

	Nr. minim de camere	Nr. maxim de camere
2 stele	24	360
3 stele	10	247
4 stele	23	305
5 stele	24	125

Expunerea hotelurilor care construiesc rețeaua hotelieră din stațiunea Mamaia în spațiul online poate fi evaluată, așa cum am menționat puțin mai sus, atât prin intermediul serviciilor de promovare a turismului - precum forumuri, portaluri, pagini web destinate prezentării acestei zone turistice -, cât și prin intermediul site-urilor (a paginilor web ale hotelurilor) din această zonă turistică. În acest sens, unul din aspectele urmărite în demersul nostru de a evalua expunerea acestei populații hoteliere în spațiul virtual a vizat identificarea hotelurilor care au construite pagini web pentru promovarea propriilor servicii. Ipoteza

noastră, dat fiind faptul că prezentarea web este un instrument la îndemână în zilele noastre pentru promovarea oricărui tip de afaceri, considerat extrem de important pentru promovarea afacerilor în cadrul industriei hoteliere, precum și costul relativ redus pentru susținerea unui astfel de mijloc de promovare, a fost aceea că pentru un număr foarte mare din totalul celor 83 de hoteluri din stațiunea Mamaia vom identifica pagini web active. Astfel, rezultatul investigării a fost extrem de neașteptat: mai puțin de jumătate din hotelurile din stațiunea Mamaia aveau la începutul anului 2011 construite website-uri. Anexa 3 prezintă lista hotelurilor cu pagini web și Anexa 4 pe cea a hotelurilor fără pagini web active la începutul anului 2011. Tabelul nr. 4 prezintă valorile pentru numărul de hoteluri cu pagini web și numărul hotelurilor fără pagini web raportat la categoria hotelurilor (nr de stele). Datele din tabelul nr. 4 au fost înregistrate la începutul anului 2011.

Tabelul nr. 4 – Număr hoteluri cu pagini web/număr hoteluri fără pagini web la începutul anului 2011

Categorie	Total număr hoteluri (<i>surse online</i>)	Număr hoteluri cu pagini web	Număr hoteluri fără pagini web
5 stele	5	3 (60%)	2
4 stele	16	10 (63%)	6
3 stele	29	13 (43%)	16
2 stele	32	12 (35%)	20
1 stea	1	(0,0%)	1

Analiza conținutului site-urilor. Informațiile oferite de aceste site-uri pentru potențialii clienți se referă, cel mai adesea, la serviciile ce pot fi acoperite de către aceste hoteluri, precum și la ofertele de sezon.

Rezultatele studiului în baza discuției asupra conținutului surselor online evaluate

Principalul obiectiv formulat pentru acest studiu a vizat construirea populației hoteliere din stațiunea Mamaia prin intermediul rețelei de servicii online. Au fost urmărite cu predilecție următoarele aspecte pentru a atinge acest obiectiv:

- categoriile în care se găsesc clasate hotelurile (1 stea, 2 stele, 3 stele, 4 stele și 5 stele);
- anul înființării (anul intrării în funcțiune a acestor hoteluri);
- numărul de camere și distribuția acestora raportată la categoria hotelurilor;
- site-urile hotelurilor (existența paginilor web ale hotelurilor).

Au fost colectate date și informații din surse cât mai variate pentru a atinge aceste obiective specifice: site-uri pentru promovarea turismului, forumuri, portaluri, agenții online, website-urile hotelurilor, reviste de business, și chiar presă locală și națională. Din analiza acestor surse au reieșit următoarele aspecte:

1. Doar 38 de hoteluri (circa 40%) din cele 83 incluse în baza noastră aveau la începutul anului 2011 construite/active pagini web de prezentare. Informațiile referitoare la istoricul și tradiția acestor hoteluri lipsesc aproape cu desăvârșire din conținutul acestor website-uri. Acolo unde au putut fi identificate elemente care făceau referire la acest aspect, trebuie specificat că acestea erau amintite doar pe scurt. Prin intermediul site-urilor, cele mai multe hoteluri își fac cunoscute serviciile de cazare și serviciile care le completează pe cele de cazare, ofertele de preț, unele având conturi pentru rezervări online.

2. Din analiza conținutului tuturor acestor surse online (conținutul paginilor web ale hotelurilor, conținutul platformelor de prezentare a zonei turistice din stațiunea Mamaia și a capacității hotelurilor din această stațiune, etc) au putut fi identificate date referitoare la deschiderea acestor hoteluri (anul înființării acestora) doar pentru 49 de hoteluri, câteva dintre aceste date fiind approximate în interval.

3. Cele mai multe dintre hotelurile înființate în primele etape de evoluție a stațiunii Mamaia formează actualmente grupul hotelurilor de 2 și 3 stele. Multe dintre aceste hoteluri au fost supuse unor procese de renovare între 1995-2005, însă s-au executat cu predilecție lucrări ale fațadelor acestor hoteluri, înlocuirea sau refacerea mobilierului în cele mai multe unități hoteliere. Deși s-au făcut unele investiții în cadrul acestor hoteluri, datorită conceptului

asemănător blocurilor comuniste după care s-au construit majoritatea hotelurilor dinainte de 1989, stațiunea Mamaia păstrează în continuare un aer de stațiune destinată turismului de masă dintr-o fostă țară comunistă;

4. Dacă pentru multe hoteluri din seria celor intrate primele în folosința turiștilor investițiile au fost minime, au existat totuși unele hoteluri care s-au bucurat de un destin mai bun. Câteva unități hoteliere au fost preluate sau incluse în cadrul unor grupuri hoteliere cu tradiție: Complexul Coral Beach Mamaia (3 stele), alături de Hotel Perla (3 stele), Hotel Majestic (3 stele) și Hotel Select (2 stele) fac parte din grupul care aparține societății Perla Majestic. Alte trei unități hoteliere (Hotel Amiral, Hotel Comandor și Hotel Orfeu) au intrat în circuitul lanțului hotelier Unita Turism. Hotelul Savoy a intrat în circuitul Best Western, numindu-se în prezent Best Western Savoy. Hotelul Jupiter Junona, construit la începutul anilor '50, a intrat din 2005 sub egida lanțului hotelier Golden Tulip Hospitality Group. Alte două hoteluri construite în faza a doua de evoluție a populației hoteliere din stațiunea Mamaia, Hotel Mercur și Hotel Minerva formează din 2007 complexul hotelier Fati Club (cunoscut și cu numele de Club Mediteranean).

5. Compoziția populației hoteliere în stațiunea Mamaia. Hotelurile din Mamaia se subsumează patternului tradițional (fără pagină web, copleșite de o concepție greoaie, de un management de tip tradițional, întârziat cu aproape 100 de ani față de modelul turistic actual, de noul management și noua concepție de ecologie organizațională) sau unui pattern hibrid (prezente deopotrivă în spațiul virtual, oricât de incomplet și de inadecvat promovate în acest tip de spațiu). Gradul de expansiune virtuală a hotelurilor (ofertei hoteliere în câmpul altor lanțuri turistice) crește pe măsură ce ne urcăm pe scara de excelență a hotelurilor, astfel că în vreme ce hotelurile de 4 și 5 stele au, în proporție de peste 60% pagină web, cele de 3 stele având pagină ce web doar în proporție de circa 40%, iar cele de 1 stea neavând pagină de web. Chiar și dintre cele care au penetrat spațiul virtual folosesc destul de redus acest spațiu (doar pentru informare și foarte puțin pentru comenzi, ori ca mecanism de orchestrare a rețelelor și a lanțurilor, încât putem spune că turismul de profilul acesta etalează un management învechit, lipsit de imaginație și de inventivitate, departe de concepția ecologiei organizaționale virtuale care reprezintă principala paradigmă de realizare a profitului.

Limitări metodologice

Datele cu privire la grupul hotelurilor din stațiunea Mamaia au fost colectate utilizând numeroase surse online. Printre limitările metodologiei de lucru în cadrul acestei etape le amintim pe cele legate de timp și resurse financiare. Cu siguranță o nouă călătorie în această

zonă turistică ar fi permis investigarea înregistrărilor pe care le pot oferi fiecare dintre aceste hoteluri care formează această populație, înregistrări referitoare la tradiția /istoricul acestora (de exemplu: anul înființării, perioadele de consolidare, etape ale evoluției, modele de evoluție etc). Cu toate aceste limitări, atât datele luate ca reper, cât și datele colectate prin intermediul surselor online oferă o imagine rezonabilă pentru compoziția grupului de hoteluri din stațiunea Mamaia. Pe scurt, toate hotelurile cu apariție publică din această zonă turistică se regăsesc în înregistrările noastre, deși acest grup poate include și intrări / înregistrări ale unor mini-hoteluri sau vile construite recent în această stațiune sau la granița acesteia cu orașul Năvodari.

Update (martie 2012): datele acestui studiu vizează situația hotelurilor din stațiunea Mamaia pentru primăvara anului 2011, mai precis datele au fost colectate pe parcursul lunilor aprilie-mai 2011. În prezent situația poate să cunoască unele modificări atât la nivelul compoziției populației hoteliere cât și la nivelul expunerii în spațiul virtual.

Surse online consultate

<http://www.hotelaurora.ro>

<http://www.hoteldoina.ro>

<http://www.hotelfloramamaia.ro>

<http://www.hoteldunarea.ro>

<http://www.hotelsulinamamaia.ro>

<http://www.parc mamaia.ro>

<http://www.hotel-metropol.ro>

<http://www.faticlub.ro>

<http://www.faticlub.ro>

<http://www.piccadilly.ro>

<http://www.dacia-sud.ro>

<http://www.hotelselena.ro>

<http://www.hotel-ambasador.ro>

<http://www.lido-mamaia.ro>

<http://www.hotelriviera.ro>

<http://www.hotelalbatros.ro>

<http://www.corabia-piratilor.ro>

<http://www.coralbeach.ro>

<http://elegance-hotel.ro>

<http://www.insulaovidiu.ro>

<http://www.lascoicaland.ro>

<http://www.mareaneagracomplex.ro>

<http://www.hotel-regal.ro>

<http://www.hotelvictory.ro>

<http://www.hoteloxford.ro>

<http://www.iaki.ro>

<http://www.hotelcondormamaia.ro>

<http://www.savoyhotel.ro>

<http://www.unita-turism.ro>

<http://www.unita-turism.ro>

<http://www.hotelsplendid-mamaia.com>

<http://www.bavariablu.ro>

<http://www.goldentulipmamaia.com>

<http://www.hotel-laguna.ro>

<http://www.richmondhotel.ro>

<http://www.grandhotelrex.ro>

<http://www.hotelvega.ro>

<http://www.palmbeachhotel.ro>

<http://www.asociatia-litoral.ro>

A N E X E

Anexa 1 - Anul înființării hotelurilor din stațiunea Mamaia

nr crt.	Nume hotel	Ca tegorie	An înființare
1	<i>Midia</i>	1 stea	1959-1960
2	<i>Aurora</i>	2 stele	1960-1961
3	<i>Meridian</i>	2 stele	1960-1961
4	<i>Doina</i>	2 stele	1960-1961
5	<i>Flora</i>	2 stele	1960-1961
6	<i>Victoria</i>	2 stele	1960-1961
7	<i>Dunărea</i>	2 stele	1960-1961
8	<i>Neptun</i>	2 stele	1960-1961
9	<i>Delta</i>	2 stele	1960-1961
10	<i>Sulina</i>	2 stele	1960-1961

1	1	<i>Ovidiu</i>	2 stele	1960-1961
2	1	<i>Parc</i>	2 stele	1962
3	1	<i>Pescăruș</i>	2 stele	1962
4	1	<i>Delfinul</i>	2 stele	1962
5	1	<i>Lotus</i>	2 stele	1962
6	1	<i>Select</i>	2 stele	1962
7	1	<i>Siret</i>	2 stele	1966
8	1	<i>Național</i>	2 stele	1967
9	1	<i>Unirea</i>	2 stele	1967
0	2	<i>Patria</i>	2 stele	1967
1	2	<i>Metropol</i>	2 stele	1967
2	2	<i>Mercur (actualul Club Mediteranean- Fati Club)</i>	2 stele	1967
3	2	<i>Minerva (actualul Club</i>	2 stele	1967

	<i>Mediterranean-Club)</i>	<i>Fati</i>		
4	2	<i>Apollo</i>	2	1968
5	2	<i>Alcoor</i>	2	1978
6	2	<i>Piccadilly</i>	2	-
7	2	<i>Hotel Dacia Sud Mamaia</i>	2	-
8	2	<i>Hefaistos Mamaia</i>	2	-
9	2	<i>Rodna</i>	2	-
0	3	<i>Selena</i>	2	-
1	3	<i>Venus</i>	2	-
2	3	<i>National</i>	2	-
3	3	<i>Zenit</i>	2	-
4	3	<i>Central</i>	3	1959-1960
5	3	<i>Pelican</i>	3	1959-1960

6	3	<i>Tomis</i>	stele	3	1959-1960
7	3	<i>Histria</i>	stele	3	1959-1960
8	3	<i>Perla</i>	stele	3	1962
9	3	<i>Bicaz</i>	stele	3	1966
0	4	<i>Majestic</i>	stele	3	1967
1	4	<i>Astoria</i>	stele	3	1967
2	4	<i>Caraiman I & Caraiman II</i>	stele	3	-
3	4	<i>Ambasador</i>	stele	3	-
4	4	<i>Lido</i>	stele	3	-
5	4	<i>Orfeu</i>	stele	3	-
6	4	<i>Riviera</i>	stele	3	-
7	4	<i>Briza</i>	stele	3	-
8	4	<i>Albatros (fosta Vilă Albatros)</i>	stele	3	-

9	4	<i>Blue Wave Mamaia</i>	3 stele	-
0	5	<i>Corabia Piraților Mamaia</i>	3 stele	-
1	5	<i>Coral Beach Mamaia</i>	3 stele	2005
2	5	<i>Elegance</i>	3 stele	2007
3	5	<i>Insula Ovidiu</i>	3 stele	-
4	5	<i>La Scoica Land</i>	3 stele	2006
5	5	<i>Marea Neagră</i>	3 stele	-
6	5	<i>Nova</i>	3 stele	-
7	5	<i>Oado</i>	3 stele	-
8	5	<i>Omega</i>	3 stele	-
9	5	<i>Regal</i>	3 stele	2006
0	6	<i>Victory</i>	3 stele	-
1	6	<i>Oxford Mamaia</i>	3 stele	2005

2	6	<i>Dorna</i>	3 stele	1966
3	6	<i>Hotel București</i> (actualul Iaki)	4 stele	1958
4	6	<i>Modern</i>	4 stele	1959-1960
5	6	<i>Palas</i>	4 stele	1959-1960
6	6	<i>Condor</i>	4 stele	1975
7	6	<i>Savoy (Best Western)</i>	4 stele	-
8	6	<i>Amiral</i>	4 stele	-
9	6	<i>Comandor</i>	4 stele	-
0	7	<i>Splendid</i>	4 stele	2007
1	7	<i>Bavaria Blu</i>	4 stele	-
2	7	<i>Florida</i>	4 stele	2006
3	7	<i>Gociman (fostul hotel Sunquest)</i>	4 stele	-
4	7	<i>Golden Tulip</i> (fostul <i>Fantasy Beach</i> , anterior <i>Jupiter Junona</i>)	4 stele	1950 (renovat 2005)

5	7	<i>Laguna</i>	stele	4	-
6	7	<i>Malibu</i>	stele	4	2006
7	7	<i>Richmond</i>	stele	4	-
8	7	<i>Hotel Aquarium</i>	stele	4	-
9	7	<i>Grand Hotel Rex (actualul Rex)</i>	stele	5	1936
0	8	<i>Vega</i>	stele	5	1978
1	8	<i>Scandinavia</i>	stele	5	-
2	8	<i>Mamaia</i>	stele	5	-
3	8	<i>Palm Beach</i>	stele	5	-

Anexa 2 – Repartizarea camerelor pentru hotelurile din stațiunea Mamaia

	Num e hotel	C ategorie	amere (Total)	C amere ingle	C amere duble	atri- monial	arso- niere	Aparta- mente
	<i>Midi a</i>	1 stea	9 0					
	<i>Rodn a</i>	2 stele	2 4					
	<i>Hefa</i>	2	3					

	<i>istos Mamaia</i>	stele	1					
	<i>Sele na</i>	2 stele	4 7					
	<i>Apol lo</i>	2 stele	1 14					
	<i>Lotu s</i>	2 stele	1 30					
	<i>Sulin a</i>	2 stele	1 34					
	<i>Dun ărea</i>	2 stele	1 35					
	<i>Delt a</i>	2 stele	1 35					
0	<i>Venu s</i>	2 stele	1 40					
1	<i>Pesc ăruș</i>	2 stele	1 45					
2	<i>Delfi nul</i>	2 stele	1 45					
3	<i>Nași onal</i>	2 stele	1 60					
4	<i>Hote l Dacia Sud Mamaia</i>	2 stele	1 64					
5	<i>Siret</i>	2 stele	1 65					
6	<i>Parc</i>	2 stele	1 66					
	<i>Unir</i>	2	1					

7	<i>ea</i>	stele	76					
8	<i>onal</i>	<i>Nati</i> stele	2 76	1				
9	<i>iu</i>	<i>Ovid</i> stele	2 77	1				
0	<i>adilly</i>	<i>Picc</i> stele	2 92	1				
1	<i>opol</i>	<i>Metr</i> stele	2 00	2				
2	<i>a</i>	<i>Patri</i> stele	2 06	2				
3	<i>t</i>	<i>Selec</i> stele	2 14	2				
4	<i>or</i>	<i>Alco</i> stele	2 38	2				
5		<i>Merc</i> <i>ur & Minerva</i> <i>(actu</i> <i>alul Club</i> <i>Mediterranean</i> <i>- Fati Club)</i>	2 80	2				
6	<i>ria</i>	<i>Victo</i> stele	2 20	3				
7	<i>ra</i>	<i>Auro</i> stele	2 30	3				
8	<i>a</i>	<i>Doin</i> stele	2 30	3				

9	<i>Flor</i> <i>a</i>	2 stele	3 60				
0	<i>Meri</i> <i>dian</i>	2 stele	-				
1	<i>Nept</i> <i>un</i>	2 stele	-				
2	<i>Zenit</i>	2 stele	-				
3	<i>Insul</i> <i>a Ovidiu</i>	3 stele	1 0				
4	<i>Briz</i> <i>a</i>	3 stele	1 6				
5	<i>Nova</i>	3 stele	1 7				
6	<i>Blue</i> <i>Wave</i> <i>Mamaia</i>	3 stele	2 0				
7	<i>Victo</i> <i>ry</i>	3 stele	2 0				
8	<i>La</i> <i>Scoica Land</i>	3 stele	2 2				
9	<i>Ome</i> <i>ga</i>	3 stele	2 3				
0	<i>Cora</i> <i>bia Piraților</i> <i>Mamaia</i>	3 stele	2 4				
1	<i>Eleg</i> <i>ance</i>	3 stele	3 0				

2	<i>Mar ea Neagră</i>	3 stele	3 1				
3	<i>Oad o</i>	3 stele	3 5				
4	<i>Alba tros (fosta Vilă Albatros)</i>	3 stele	3 4				
5	<i>Rega l</i>	3 stele	3 6	4			
6	<i>Cora l Beach Mamaia</i>	3 stele	3 6	5			
7	<i>Cara iman I & Caraiman II</i>	3 stele	3 8	9			
8	<i>Orfe u</i>	3 stele	3 9	9			
9	<i>Oxfo rd Mamaia</i>	3 stele	3 12	1			
0	<i>Cent ral</i>	3 stele	3 23	1			
1	<i>Lido</i>	3 stele	3 29	1			
2	<i>Amb asador</i>	3 stele	3 46	1			
3	<i>Dorn a</i>	3 stele	3 49	1			
	<i>Pelic</i>	3	3	1			

4	<i>an</i>	stele	79					
5	<i>s Tomi</i>	stele	3 92	1				
6	<i>ria Asto</i>	stele	3 98	1				
7	<i>a Perl</i>	stele	3 05	2				
8	<i>ia Histr</i>	stele	3 16	2				
9	<i>ra Rivie</i>	stele	3 30	2				
0	<i>stic Maje</i>	stele	3 47	2				
1	<i>z Bica</i>	stele	3 -					
2	<i>Goci man (fostul hotel Sunquest)</i>	stele	4 3	2				
3	<i>Sple ndid</i>	stele	4 3	3				
4	<i>Lagu na</i>	stele	4 4	3				
5	<i>Rich mond</i>	stele	4 7	4				
6	<i>Flori da</i>	stele	4 8	8				

7	Hote l București (actualul Iaki)	4 stele	8	9		6	6	2	4
8	Amir al	4 stele	20	1	-	-	-		
9	Bava ria Blu	4 stele	22	1		2	3	4	6
0	Savo y (Best Western)	4 stele	31	1		15	1		6
1	Con dor	4 stele	39	1		31	1		
2	Com andor	4 stele	39	1		31	1		
3	Pala s	4 stele	44	1		04	1		4
4	Mali bu	4 stele	56	1		34	1		2
5	Mod ern	4 stele	73	1		9	6 4	6	
6	Gold en Tulip (fostul Fantasy Beach, anterior Jupiter Junona)	4 stele	05	3		93	2		
	Hote l Aquarium	4 stele	-	-		-			-

7								
8	<i>Mam aia</i>	5 stele	2 4	2	2 8	6		5
9	<i>Scan dinavia</i>	5 stele	2 8	2	3 4	6	7	1
0	<i>Palm Beach</i>	5 stele	6 8		1 6			1
1	<i>Gran d Hotel Rex (actualul Rex)</i>	5 stele	9 9	9	1 6			
2	<i>Vega</i>	5 stele	1 25	1	2 1	5	0	2

Anexa 3 - Lista hotelurilor cu pagini web.

Etnosfera nr. 1/2012

Created with

	Nume hotel	C ategorie	A n înființare	amere (Total)	C	Website
	Aurora	2 stele	1 960-1961	30	3	http://www.hotelaurora.ro
	Doina	2 stele	1 960-1961	30	3	http://www.hoteldoina.ro
	Flora	2 stele	1 960-1961	60	3	http://www.hotelfloramaia.ro
	Dunărea	2 stele	1 960-1961	35	1	http://www.hoteldunarea.ro
	Sulina	2 stele	1 960-1961	34	1	http://www.hotelsulina.ro
	Parc	2 stele	1 962	66	1	http://www.parcamaia.ro
	Metro pol	2 stele	1 967	00	2	http://www.hotel-metropol.ro
	Mercure (actualul Club Mediterranean- Fati Club)	2 stele	1 967			http://www.faticlub.ro
	Minerva (actualul Club Mediterranean- Fati Club)	2 stele	1 967	80	2	http://www.faticlub.ro
0	Piccadilly	2 stele		92	1	http://www.piccadilly.ro
1	Hotel Dacia Sud Mamaia	2 stele		64	1	http://www.dacia-sud.ro
2	Selena	2 stele		7	4	http://www.hotelselena.ro
	Amba	3			1	http://www.hotel-amba.ro

3	sador	stele		46		ambasador.ro
4	Lido	stele	3		29	1 http://www.lido-mamaia.ro
5	Riviera	stele	3		30	2 http://www.hotelriviera.ro
6	Albatros (fosta Vilă Albatros)	stele	3		3	4 http://www.hotelalbatros.ro
7	Corabia Piraților Mamaia	stele	3		4	2 http://www.corabia-piratilor.ro
8	Coral Beach Mamaia	stele	3	2	005 6	5 http://www.coralbeach.ro
9	Elegance	stele	3	2	007 0	3 http://elegance-hotel.ro
10	Insula Ovidiu	stele	3			1 0 http://www.insulaovidiu.ro
11	La Scoica Land	stele	3	2	006 2	2 http://www.lascoicaland.ro
12	Marea Neagră	stele	3			3 1 http://www.mareaneagracomplex.ro
13	Regal	stele	3	2	006 6	4 http://www.hotel-regal.ro
14	Victory	stele	3			2 0 http://www.hotelvictory.ro
15	Oxford Mamaia	stele	3	2	005 12	1 http://www.hoteloxford.ro
16	Hotel București (actualul Iaki)	stele	4	1	958 8	9 http://www.iaki.ro
17	Condorm	stele	4	1	975 39	1 http://www.hotelcondorm-mamaia.ro
18	Savoy (Best Western)	stele	4			1 31 http://www.savoyhotel.ro

9	Amira	4		1	http://www.unita-turism.ro
0	Coma	4		1	http://www.unita-turism.ro
1	Splendid	4	2007	3	http://www.hotelsplendid-mamaia.com
2	Bavaria Blu	4		1	http://www.bavariablu.ro
3	Golden Tulip (fostul Fantasy Beach, anterior Jupiter Junona)	4	1950	3	http://www.goldentulipmamaia.com
4	Laguna	4		3	http://www.hotel-laguna.ro
5	Richmond	4		4	http://www.richmondhotel.ro
6	Grand Hotel Rex (actualul Rex)	5	1936	9	http://www.grandhotelrex.ro
7	Vega	5	1978	1	http://www.hotelvega.ro
8	Palm Beach	5		6	http://www.palmbeachhotel.ro

Anexa 4 - Lista hotelurilor fără pagini web

	Nume hotel	Categorie	An înființare	Camere (Total)
	Midia	1 stea	1959-1960	90

	Meridian	2 stele	196 0-1961	
	Victoria	2 stele	196 0-1961	3 20
	Neptun	2 stele	196 0-1961	
	Delta	2 stele	196 0-1961	1 35
	Ovidiu	2 stele	196 0-1961	1 77
	Pescăruș	2 stele	196 2	1 45
	Delfinul	2 stele	196 2	1 45
	Lotus	2 stele	196 2	1 30
0	Select	2 stele	196 2	2 14
1	Siret	2 stele	196 6	1 65
2	Național	2 stele	196 7	1 60
3	Unirea	2 stele	196 7	1 76
4	Patria	2 stele	196 7	2 06
5	Apollo	2 stele	196 8	1 14

6	Alcoor	2 stele	197 8	2 38
7	Hefaistos Mamaia	2 stele		3 1
8	Rodna	2 stele		2 4
9	Venus	2 stele		1 40
0	National	2 stele		1 76
1	Zenit	2 stele		
2	Central	3 stele	195 9-1960	1 23
3	Pelican	3 stele	195 9-1960	1 79
4	Tomis	3 stele	195 9-1960	1 92
5	Histria	3 stele	195 9-1960	2 16
6	Perla	3 stele	196 2	2 05
7	Bicaz	3 stele	196 6	
8	Majestic	3 stele	196 7	2 47
9	Astoria	3 stele	196 7	1 98

0	Caraiman I & Caraiman II	3 stele		9 8
1	Orfeu	3 stele		9 9
2	Briza	3 stele		1 6
3	Blue Wave Mamaia	3 stele		2 0
4	Nova	3 stele		1 7
5	Oado	3 stele		3 5
6	Omega	3 stele		2 3
7	Dorna	3 stele	196 6	1 49
8	Modern	4 stele	195 9-1960	1 73
9	Palas	4 stele	195 9-1960	1 44
0	Florida	4 stele	200 6	8 8
1	Gociman (fostul hotel Sunquest)	4 stele		2 3
2	Malibu	4 stele	200 6	1 56
3	Hotel Aquarium	4 stele		

4	Scandinavia	stele	5	8	2
5	Mamaia	stele	5	4	2